

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

**LEAVING CERTIFICATE
ESTONIAN**

HIGHER LEVEL

2009

**MARKING
SCHEME**

HINDAMISJUHEND

I. ülesanne

kuni 30 punkti

Vasta küsimustele. Iga õige vastus annab 5 punkti.

Tähendusest arusaamine. Seleta lahti või asenda oma sõnadega antud sõnad ja väljendid.

1. Seleta lahti järgmised sõnad. Iga õige sõnaseletus annab 1 punkti.

- a) „nottima” (3. lõik) – materdama, maha lööma, tapma
- b) „põlvkond” (6. lõik) – sugupõlv, generatsioon
- c) „ülistama” (6. lõik) – üles kiitma, üles puhuma, haipima
- d) „pähemääritav” (6. lõik) – kaelamääritav, pealesunnitud, sokutatav
- e) „globaalne” (7. lõik) – üleilmne, kogu Maad hõlmav

2. Seleta oma sõnadega lahti sõnaühend „virtuaalrevolutsioon” (6. lõik)

Muutus inimestevahelises suhtlemisvormis – igapäevast silmast-silma suhtlemist asendab järjest enam online-suhtlus, „päris elu” kõrvale tekib virtuaalelu. Suhtlusportaalide ja sotsiaalvõrgustike massiline levik noorte hulgas – Orkut, Rate, Facebook, MSN, Skype, jne – keskkonnad, kus igapäevaselt aega veedetakse ja mille abil sõprade-tuttavatega suheldakse ja infot vahetatakse. Seal võimalik end igal moel esitleda, kirju, fotosid, videoid, lugemis- ja filmimuljeid vahetada, oma loomingut jagada, igasuguste huvigruppidega ühineda, asju osta-müüa-vahetada. Soodustab võõrandumist päriselust ja pärisinimestest.

Vasta teksti põhjal küsimusele, kasutades oma sõnu ja täislauseid

3. Millised tegurid on autori arvates viimase poolsajandi jooksul inimese vaimset ja füüsilist elukeskkonda mõjutanud? (6. ja 7. lõik)

Loodusest võõrandumine, linnastumine, kiire elutempo, pidev konkurentsipüsivuse vajadus, ohjeldamatu massikultuuri, massimeelelahutuse massikaupade levik, tarbimishullus, massitrendide järgimine, televiisori ja muude meediakanalite tähtsus, inimeste üksildumine, interneti levik ja virtuaalse suhtlemise asendumine silmast-silma suhtlemisega, kõikvõimalikud teooriad toodete ja teenuste kasulikkusest ja kahjulikkusest.

Vasta teksti põhjal küsimusele, kasutades oma sõnu ja täislauseid

4. Miks ei aita artikli 8. lõigus toodud märksõnad juhtunut analüüsida?

Sest relvi on kasutusel palju, aga kõik, kel neid õigus kasutada, ei haara relva ega tapa teisi. Paljusid lapsi kiusatakse koolis, hulgal inimestel on depressioon ja enamik vajab palju rohkem tähelepanu, kui nad saavad, ent enamik ei ründa oma kaaslast. Eri rahvused ja kultuurid segunevad aina rohkem, aga enamasti kohanetakse ning suudetakse vägivallatsemata koos eksisteerida.

Vastata teksti põhjal küsimusele, kasutades oma sõnu ja täislauseid

5. „Demokraatia ja õigusriik lahendavad meie suured probleemid.” Selgita artikli 3. lõigu põhjal, milles seisneb selle väite vastuolu.

Demokraatlik heaoluihiskond on meie elu detailideni ära korraldanud ja reeglid kindlaks määranud, võimaldamaks muretut ja probleemivaba elu. Kuid vaatamata kõikidele hüvedele leidub

ka heaolühiskonnas kodanikke, kes erinevatel põhjustel end ühiskonnale või teistele inimestele vastandavad. Näiteks purustades ja vägivaltsedes, avalikes kohtades tulistades või pomme pannes. Nii seisavad meie ühiskond ja inimesed silmitsi hoopis uute ja suuremate lahendamist vajavate probleemidega. Mis tähendab, et meie ühiskond ei ole väga palju erinev nende "alaarenenud teisevärviliste" omas, kes tapavad ja piinavad.

Vastata teksti põhjal küsimusele, kasutades oma sõnu ja täislauseid

6. Kuidas „iseenda sisse vaatamine” (9. lõik) aitaks meil teisi inimesi mõista?

Endasse süüvimine ja eneseanalüüs aitavad paremini aru saada endast ja selle kaudu ka teistest inimestest. Omaenda tunnete, mõtete, emotsioonide ja reaktsioonide analüüsi tulemusena oskad vaadata ja märgata seda, kuidas teised inimesed käituvad, reageerivad, mida tunnevad. Samuti oskad märgata ohumärke kaasinimeste käitumises ja nii ehk võimalik nii mõnigi plahvatusohtlik olukord ennetada.

II ja III ülesande hindamisel arvestatakse järgmisi kriteeriume:

1. Teemast arusaamine ja sisu: teema on kandidaadi jaoks mõistetav ning ta on võimeline antud teemal mõtteid esitama - 30%
2. Teksti ülesehitus: kandidaadi lausestus on asjakohane, struktureeritud ja eesmärgipärane - 30%
3. Sõnavara ja stiil: kandidaadi keelekasutus on pädev oma mõtete selgeks ja ladusaks esitamiseks -30%
4. Õigekiri: õigekeelsus ja interpunktsioon - 10%

II. ülesanne

kuni 30 punkti

Umbes 100sõnaline ladus kommentaar, tõestamaks teksti sisust arusaamist.

Näiteks: me kõik kardame midagi – inimesi, teadmatust, kiiret elustiili, juurtetust, tööpuudust, kriitikat, üksindust, lähedaste kaotust, julgust olla ise, alandust, läbikukkumist, vastutust, haigusi ja valu, minevikku, tulevikku jne. Miks säärased hirmud tekivad ja kuidas nendega toime tulla? Kas hirmud tekitavad meis agressiivsust või tekitab agressiivsus hoopis uusi hirme? Kas hirmudest vabanemiseks on kõik vahendid lubatud? Jne.

III. ülesanne

kuni 40 punkti

Vähemalt 300sõnaline sidus teemakohane kirjand läbimõeldud sisu, selge ülesehituse ning sorava lausestusega.